Hinc infer 1º: qd Deus potest violentiã inferre principio activo, impediendo suas operaões, et passivo, impediendo, qd recipiat effectus sibi connaturalem, et sic de aliis. 2º, qd mã ut disposta solum fit violentiã in denegaõe fõrã, ad quã erat disposta, q. ut disposta illã de jure exigit. 3º: Deus posse violentiã inferre fõrã, etiã quoad effectus pasivos, servando, scil. illos extra mã.

Infer 4º, et uno verbo Deus posse creaturis violentiã inferre, tam porro, quã natã, q. licet, creaturæ habeant potentiã obediẽalẽ ad Deum, cum hoc tamen stat bene, qd non habeant inclinaões ad qdlibet, imo ad plura habeant potiorem repugnaã; et licet, ut huius repugnaã Deo resistant, patientur violentiã, non tamen resistunt cum victoria, in quo sensu accipiendæ sunt authoritates Scripturæ et Theologorum afirantes, creaturas non posse resistere voluntati Dei.

Contrariæ, aliquæ, rationes enodantur.

Dices 1º: Ppositus xª talem ẽẽ nãã, q. ipse hic, textu 1 ait, nãã quidem sunt, et animalia, et plantæ, et simplicia corpora &ª: item, Ppositus non ẽẽ nãã, q. etiã albedo est pars essentialis albi et tamen non est nãã: ẽõ, licet, Ppositus sit pars essentialis suppositi &ª. Negatur 1us assumptus, et ad ppaões ditur, qd lus nãã, non sumitur in Nominativo, sed in Ablativo, ita ut sensus sit animalia Pponi ex nãã: qd si ita non esset intelligendus Phus, esset sibi contrarius, cum sæpe asserat Ppositus non ẽẽ nãã: nego item 2us assumptus et cõtã ppaões, disparitas est qd Ppositus est 1º et per se in suppositᵒ, albedo autem, est per accidens in subiecto.

Dices 2º: mã non ẽẽ nãã 1º, q.ª ex Phle, nãã, solus est nãã translatitiæ. 2º, q.ª si ad ratõem nãã, sufficeret recipere motus, lapis esset nãã respectu motus quo sursum proiicitur, cum illud recipiat. 3º: q.ª nullus esset motus violentus nãã, cum nulli motui contrarietur mã.

Negatur assumptus et ditur 1ª ppaõ; solus est nãã translatitiæ, si mã cõparetur ad fõrã sub...; absolute nego: Phus solus vult, qd mã non

est nãã tam principaliter ac est ipsa fõrã: non, tamen, qd non sit stricte mã, negatur etiã 2ª ppaõ, et ditinguitur inclusa: cum recipere illum, provenientem ab intrᵒ nego; provenientem ab extrᵒ cõcedo: ille motus, non est cõpositus, sed agentis extrã proiicientis lapidem: negatur etiã 3ª ppaõ, et ditinguitur quæ inclusa: cum nulli motui contrariatur mã 1us se, nego; mã sub tali fõrã, aut dispoõibus neccessariis ẽẽ, sub qua est violentus nãã ut disposta ad ipsam.

Dices 3º: fõram non ẽẽ nãã 1º, q.ª nãã debet ẽẽ principium operaõis cõpositi; sed aĩa, non est tale principium; solus qd est principium cõmunionis, et volitionis, sub qua quæ sit operaões ipsius animæ: ẽõ. 2º ex Phle, nãã est determinata ad unum; sed hoc, non habet anima raõnalis cum sit libera: ẽõ. 3º, xª ipsius anima raõnalis, non est nãã. 4º: nãã recipit in se motus, et mutatur per illum; sed neutrius dicatur de fõrã, cum non sit principium pasivus: ẽõ. 5º: Cœli mobiles, non sit principium motus et quietis, cum nulla habeant requiem in sua gratiã: ẽõ. 6º, xª Dei Thom, Empireus non movetur: ẽõ eius fõrã non est nãã. Nego assumptus: ad 1as ppaões cõcessa mai, distinguo min: aĩa, ẽẽ, est principium sensaõis, quas in statu unionis, dependenter à mã producit, et quæ sit operaões cõpositi cõcedo. Ad 2us, ditinguo maiorem: nãã naã cõcedo; in statu cõpositi libera nego. Ad 3us ditinguo: aĩa separata à corpore cõcedo; in statu cõpositionis nego.

Ad 4us nego maiorem, neque ẽẽ requiritur qd nãã mutetur, sed sit principium motus, qd adhuc ex Phle, magis convenit fõrã, quã mã. Ad 5us, ditinguo ans: non, sunt principium, motus et quietis suæ nego; illas enim cõservant: non sunt principium quietis ab passiones nego. Ad 6us, ditinguo ans: non, movetur motu extrᵒ respectu illius motus cõcedo. Ad ... producit ẽẽ aliquas sui tu receptivo, et productivo, suas passiones nego: producit ẽẽ aliquas passiones: non movetur motu locali transeat.

DISPUTÃO Iª. DE CAUSIS, IN COMMUNI.

Sectio Iª. quid et quotuplex sit Causa?

Cum neque Pater Æternus, respectu Filii, neque Pater, et Filius, respectu Spiritus S.ti sint caæ, id principium difficile praesus est consignare conceptum caæ, quin nec Patrem, respectu Filii, nec Patrem et Filium, respectu Spiritus S.ti conveniat: et ecce vide una, ob hic Theos, difficultas premit, in defiendo caæ: eam Eximius Doctor alios que secutus sic definio: principium per se influens esse in aliud, quae definitio, in re, eadem est ac haec: principium per se influens in alium esse limitatum, quae cum P.P. Reynaldo, Faular, et aliis etiam potest substineri: idem enim explicat ly aliud, ac ly esse limitatum.

Per ly principium convenit caa cum P. Æterno et spiratione: ly per se, influens, excludit caas per accidens, privationes et conditiones, quae non influunt esse; et hoc quidem, sive conditio sit naturaliter requisita ad operandum ut siccitas in ligno ut comburatur; sive essentialiter ut conditio respectu amoris liberi: per ly in aliud, excluduntur Personae Divinae inter se comparatae a ratione causae, quia juxta D. Thom. 1a parte, q. 31. art. 2 terminus alius adjective sumptus, denotat, distinctionem suppositi, non naturae, cujus distinctionem denotat terminus aliud.

Cum ergo Pater, Filius, et Spiritus Sanctus licet sint alius, et alius, non, sint aliud et aliud, nec Pater respectu Filii, neque Pater et Filius, respectu Spiritus S.ti sit caa: sed obserua quod cum esse caæ intrinsecae, sit esse principium incompletum, de se ordinatum, ad constituendum compositum, exigere quae aliam comparatem, quod Verbo Divino repugnat, personaliter sumptum, neque respectu humanitatis, neque respectu Christi Domini, est caa intrinseca: quod si nomine caæ intrinsecae, intelligatur ratio constitutivi intrinseci, poterit Verbum dici caa intrinseca.

Jam igitur caa dividitur in intrinsecam, quae non distinguitur adaequate ab effectu; et in extrinsecam, quae adaequate distinguitur ab ipso. Item vulgariter, in efficientem, materialem, formalem, finalem et exemplarem: an autem, sint verae et propriae caæ omnes istae excepta caa extrinseca efficiente, dubium est cujus decisio, simul cum illarum explicatione oportunioribus in locis dabitur.

Caa efficiens, alia est physica, quae physice, realiter, influit in effectum, ut unus ignis in alium: alia moralis seu motiva quae influit movendo ad effectum, sic est caa homicidii, qui illud consuluit; Physica dividitur 1.o, in primam seu non subordinatam, nempe quae a nullo causatur; talis est Deus; et in 2am seu subordinatam, nempe quae causatur a prima, a qua essentialiter dependet, talis est omnis caa creata. Hic obiter nota, quod caa concurrens ad omnes effectus, ut est Deus, dicitur universalissima; concurrens ad plures ut Sol, dicitur universalis; et concurrens ad aliquos determinatos ad quos solus habet virtutem, dicitur particularis. Dividitur 2.o, in univocam, quae producit effectum ejusdem speciei, ut ignis, ignem; et in aequivocam, quae producit effectum diversae speciei, ut Sol, producit herbas. 3.o, in naturalem, quae positis omnibus requisitis ad operandum, nequit, non operari; et in liberam, quae adhuc positis, omnibus illis, potest operari, vel non operari. 4.o, in caam per se, et caam per accidens: caa per se, vel, est pure physica, quae per propriam virtutem influit esse in aliud; vel est mixta, ex physica et morali, scilicet, quae ita per propriam virtutem, influit in effectum, ut influat cum inclinatione, elicita erga illum; tales sunt intellectus et voluntas, cum consilio rationis operantis: Caa per accidens est, quae praeter omnem intentionem caæ effectum, se habens tantum materialiter ad illum: sic musica dicitur in Architecte caa statuae. Insuper, caa per se, vel est essentialis, cujus effectus, nec divinitus potest causari ab alia, talis est voluntas respectu liberi amoris; vel non essentialis, cujus effectus potest causari ab alia: sic loco ignis A, potest substitui ignis B ad producendum calorem. Demum, caa, vel, est proxima, seu immediata, inter quam et effectum, alia non mediat, ut inter Patrem et Filium; vel, remota, seu mediata, inter quam et effectum mediat alia, ut inter Avum et Nepotem, inter quos mediat Pater. Solet hic dubitari, an caa mediata sit proprie et rigorose caa? Quaestio est de voce quare cum pluribus, tenendum est, non esse proprie caam: ratio est, quia solus

est talis illa, que proprie coicat ēē efectui, per actionē vī cuius ponitur extra caā: sd ignis A, qui est caā mediata ignis C, ita coicat ēē igni B, vt vī ipso sistat eius influxus; alitea enim ignis A ipsē eet caā immeata ignis C, cū ipsū immeate atingeret eius influxus: ḡo.

Sed dices: licet caā remota, que actu, n̄, influit in proximā, non sit propria caā, vt non est Avus respectu nepotis; at caā remota v.g. ignis A, actu influens in caā proximā, sīt, ignem B, et illud concurens, vt producat ignē C, debet dici proprie caā, post assumptis D. Oviedo. cuius est, q. ignis C, producendus ab igne B, ita dependet ab A, vt si. hic deficiat alius que, n̄, substituatur, non daditur ignis C: ḡo.

Cf. 1º. magis concurit ignis A vt producatur B, quā medicina in Pictore vt. efect statua: sd medicina in Pictore, est caā per accidens: ḡo ignis A est caā per se efectus remoti. 2º. caā caā, est caā caati: ḡo. Nº. assumptis argum, et distinguo probaōē: ita dependet ab A dependeā influxus nō; dependeā conectionis et quā indigēt cōcedo: ceterū hec dependeā, nec constituit actus 1us, proximum nec sufficit, ad raoē caā proprie talis.

Ad 1m. conceptū distinguo maiorem: magis concurit, raoē influxus, que consistet in efectu remoto, nō; supositis, raoē conectionis, et indigēs, que efectus habet, subdistinguo, que habet immeate et raoē sui, nō; mediate et raoē caā proximē, cōcedo; vnde aliter concessis premissis, nō cōq, cuius falsitas, tum in hac, tum in aliis arguendi formis, patet hac retorsione: magis concurit concursus Dei, vt voluntas causet pecatū, que medicina in Pictore vt pingat imaginem; sd medicina est caā per accidens imaginis: ḡo concursus Dei, est caā per se pecati. Quid ad hec ingeniosissimi adversarii?

Ad 2m. conceptū, distinguo axioma: est proprie caā, caati nō: est improprie cōcedo: quod si moraliter loquamur caā remota, dicetur propria caā, non phica, sd moralis, talis est, qui ignem aplicat domui, vt comburatur, hortatur furis &a. Tandem, pro desfiē adverte, qd licet Deus produceret aliqd in-

finitum, illi coicaret ēē limitatum: cū ēē, eset ens creatum, solū eēt infinitum 2m qid, non spl: alias caarū divisiones alibi, dabo.

Sectio IIa. quid sit prioritas nāæ, et per quid constituatur caā prior nāā respectu efectus?

Vt que sub hoc titulo continentur, exponantur clare, Sciendum est 1º qd caā in actu 1º, dicitur illa, que licet existat, n̄, dum inteligitur operans, sd solum potens operari, et caā in actu 2º, que est in actuali exercitio operandi. Preterea, caā in actu 1º, vel consideratur in actu 1º proximo, et est caā, cū omnibus prerequisitis ad operandum, propterea que iam expedita ad actum 2m: vel consideratur in actu 1º remoto, q. do sit, non dum est ita expedita.

Sciendum est 2º, quadruplem hic à Recentioribus distingui prioritatem, nempe, temporis, raōis, originis, et nāē: prioritas temporis, sive in quo datur, q. do vnum tempore antecedit aliud: sic Adamus, antecessit Abelem: prioritas raōis, datur, q. do ex duobus re, identificatis, vnum antecedit aliud, per raoē nrā, qd evenit, l. q. do concipitur vt radix alterius, vt concipitur raōale, rū visibilis; vel q. do vnum est vtilius alio, sic que arguitur ab inferioribus ad sūle, non aūm ē cōa v.g. est homo: ḡo est āl: non aūm valet: est āl: ḡo est homo.

Ditur aūm hec prioritas in subsistendi cōa, et datur etiam inter rē, dista, non mutuo conexa, v.g. inter vniōē et extrema, quarum existeā bene arguitur ex vniōē, non vero ē cōa. Prioritas Originis, datur, quando vnum est principium alterius citra eius caalitem: sic Pater Æternus, est prior, respectu Filii, et vterque prior respectu Spiritus Sancti.

Prioritas nāē, sive à quo, relictis aliis explaōibus, earum que impugnaōes, que videri possunt apud P. Reynaldo hic sec. 2a. Stat fformis dependeā non mutua vnius, ab alio, tanquā à caā, l. à complente virtute caā, in ēē proxime producens. Hec explaō est cōis, cū Eximio Nrō, ēē aliis, et est iuxta mentem Aris, qui 5º methā cap. 11º docet: qd priora 2m nāā, sunt ea, que eiusmodi sunt, vt sine aliis ēē possint, n̄, aūm, sine illis alia.